

Wijzigingen vereisten kennis radioactiviteit ten behoeve van brandweer functionarissen

DICK ARENTSEN EN HERMAN SCHREURS, NIFZ/NIBRA

Incidenten met radioactieve stoffen zijn ingedeeld in twee categorieën, namelijk de categorie B en - A objecten. Categorie B-objecten hebben in potentie consequenties van regionale omvang. Categorie A-objecten hebben in potentie consequenties van landelijke omvang. Bij incidenten met radioactieve stoffen zijn de taken van de brandweer beschreven: Bij een ongeval met een B-object is de brandweer zelf in staat om op basis van eigen inzichten, materieel en middelen maatregelen zones in te stellen en bevolking en hulpverleners te beschermen tegen de gevaren van straling en eventuele besmetting.

Bij een ongeval met een A-object vormen de brandweertaken een onderdeel van een groter geheel en vindt er landelijke sturing plaats. Een aparte (nog niet beschreven) categorie zijn de R- en N aanslagen, waarbij N-incidenten grootschalig zijn zoals sabotage op een nucleaire installatie of een aanslag met een kernwapen. De R-incidenten zijn kleinschaliger zoals sabotage van opslag van radioactieve stoffen of aanslag met zogenaamde "vuile bom" (een explosief waaraan een radioactieve stof is toegevoegd).

De brandweer dus kan ter hulp worden geroepen bij zowel Categorie-A als -B objecten

Binnen de brandweer zijn er 4 operationele niveau's te weten: manschappen, onderofficieren, officieren en hoofdofficieren. De verkeners zijn vaak manschappen, bevelvoerders zijn onderofficieren en adviseurs zoals de Regionaal Officier gevaarlijke stoffen en de Adviseur gevaarlijke stoffen ROGS / AGS en meetplanleider zijn vaak hoofdofficier. De ROGS opleiding bestaat sinds 2007 niet meer en is vervangen door een bredere opleiding, de AGS-leergang.

Bovenstaande tabel geeft aan wie tot welk dosis (tempo) de brandweer eenheden mag inzetten.

In de standaard lesstof voor de diverse niveau's wordt aandacht geschonken aan de Ongevalsbestrijding Gevaarlijke Stoffen (OGS). Kennis van radioactiviteit maakt deel uit van deze lesstof. Onderdeel van OGS is de zogenaamde procedure OGS. In deze procedure zit een door de veiligheidsregio geünificeerd inzet protocol. Dit protocol beschrijft

Max. hoeveelheid	Klus	Minimaal niveau leidinggevende
Dosistempo 25 µSv/uur & Dosis < 2 mSv	Redding mensen	Bevelvoerder
Dosis < 2 mSv door een AGS/ROGS niveau 5B	Alle werkzaamheden	Bevelvoerder, (op afstand) bijgestaan
Dosis > 2 mSv en < 250 mSv	bescherming groot materieel belang	Officier tezamen met AGS/ROGS, (op afstand) bijgestaan door een Niveau 3 deskundige
Dosis < 750 mSv	redding mensen	Officier tezamen met AGS/ROGS, (op afstand) bijgestaan door een Niveau 3 deskundige

de inzet van de brandweer wanneer er een incident is waarbij gevaarlijke stoffen kunnen vrijgekomen. Dit geünificeerde protocol bevat naast het optreden bij incidenten met radioactieve stoffen ook het optreden bij CBRNE-aanslagen en synthetische drugs (XTC).

Van de brandweer wordt verwacht dat zij in geval van nood adequaat en met kennis van zaken weet op te treden, en dat andere hulpverleners voor hun persoonlijke veiligheid kunnen vertrouwen op de bij de brandweer aanwezige radiologische kennis. Om in dit soort situaties ondersteuning te bieden aan het operationele optreden van de brandweer en de overige hulpverleningsdiensten is het Radiologisch Handboek Hulpverleningsdiensten (RHH) ontwikkeld. Het RHH bestaat uit 4 delen te weten:

1. Achtergrondinformatie voor de manschappen;
2. Achtergrondinformatie voor operationeel leidinggevend
3. Achtergrondinformatie voor specialisten van brandweer en GHOR (geneeskundige hulpverleners)
4. Operationele procedures voor B- en A-objecten en ongevallen bij vluchten met nucleair defensiemateriaal

Voor het optreden met gevaarlijke stoffen (dus ook radioactieve stoffen) bestaat naast voorgaande de "Leidraad OGS". De Leidraad OGS beschrijft de organisatorische inrichting van een brandweer organisatie ter voorbereiding op - en tijdens incidenten met gevaarlijke stoffen. Eén van de punten die beschreven staan is dat het opleidingsniveau van de AGS / ROGS op het stralingsdeskundigheid minimaal niveau 4 dient te zijn. Het NVBR net-

werk OGS was van mening dat dit teruggebracht kon worden tot het stralingsdeskundigheid niveau 5B met de notie dat regio's afhankelijk van het specifieke risicobeeld daar andere invulling aan kunnen geven.

De reden voor deze keuze is dat incidenten met ioniserende straling waar het aankomt op de kennis en vaardigheden van de AGS/ROGS te weinig voorkomt, daarnaast kan de brandweer een beroep doen op terzake kundige experts in hun eigen regio of buurtregio of RIVM-LSO (24 uur per dag). Daarnaast is het onderhouden van kennis en vaardigheden op het niveau 4 of in sommige gevallen niveau 3 naast het onderhoud van alle andere kennis en vaardigheden die voor een brandweerfunctionaris als de AGS/ROGS noodzakelijk zijn niet opwegen tegen het nuttig effect bij incidenten. Dit is anders bij regio's die een A-object in hun verzorgingsgebied hebben of regio's aangrenzend met een A-object in België of Duitsland, daar is de AGS/ROGS wel stralingsdeskundige op het niveau 3.

De Brandweeracademie van het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid Nibra, die alle brandweerofficieren van Nederland opleidt, heeft in zijn AGS-opleiding vanaf leergang 2007-2008 eisen gesteld aan de toelating van de opleiding op het gebied van radiologische kennis. Alle deelnemers aan de opleiding dienen voor de start van de opleiding in het bezit te zijn van minimaal het stralingsdeskundigheid 5B diploma. Nieuw in deze leergang is tevens dat het "Radiologisch Handboek Hulpverleningsdiensten" is opgenomen. Dit is gedaan om de AGS-functionarissen voor te bereiden op brandweerklassen bij incidenten met radioactieve stoffen. ■